

Národní politika kvality & Benchmarking

Řízení a kontrola ve veřejné správě

Institucionální rámec Národní politiky kvality

- Organizace
  - Rada kvality ČR (MPO)
    - Sekce kvality ve veřejné správě
  - Odbor efektivní veřejné správy Ministerstva vnitra
  - Národní informační středisko podpory kvality
- Dokumenty
  - Strategie Národní politiky kvality pro období let 2008 – 2013
  - Národní program kvality ČR
  - Program česká kvalita - CzQ
- Další instituce
  - Národní konference kvality
  - Cena MV za kvalitu a inovaci ve VS

Strategie Národní politiky kvality pro období let 2008 – 2013

- usnesení vlády 458/2000
- souhrn záměrů, cílů, metod a nástrojů
  - k ovlivňování kvality výrobků, služeb a činností v rámci národní ekonomiky a veřejné správy
  - s cílem dosažení konkurenceschopnosti na evropských a světových trzích
- dlouhodobost

Národní program kvality ČR

- jednoletý plán
- akčního programu
- konkrétní kroky
  - kalendář akcí
  - aktivity odborných sekcí
  - aktivity ústředních správních úřadů
  - aktivity nevládních organizací

Rada kvality ČR

- 14 odborných sekcí
  - kvalita Hospodářské komory České republiky
  - kvalita v průmyslu a stavebnictví
  - kvalita ve vzdělávání
  - sekce pro kvalitu v normalizaci, metrologii, zkušebnictví, akreditaci a certifikaci
  - kvalita cestovního ruchu, hotelnictví, lázeňství a gastronomie
  - kvalita v životním prostředí;
  - sekce pro zemědělskou výrobu, výrobu potravin a lesnictví
  - sekce kvality v rezortu ministerstva práce a sociálních věcí a ministerstva zdravotnictví
  - kvalita ve veřejné správě
  - kvalita v obranném a bezpečnostním průmyslu
  - sekce pro mediální podporu a propagaci kvality ve společnosti
  - společenská odpovědnost organizací
  - kvalita v dopravě
  - kvalita v obchodě

Sekce kvality ve veřejné správě

- Úkoly v oblasti veřejné správy

- Pravidelné hodnocení realizace Strategie podle stanovených indikátorů
- návrhy Radě pro směry zaměření Národního programu kvality ČR pro jednotlivé roky
- podněty k dalšímu rozvoji kvality ve veřejná správe
- poradní orgán ředitelky Odboru efektivní veřejné správy MV
- Odborná sekce kvality ve VS v cenách MV za kvalitu a inovaci ve VS
- vypracování výroční zprávy - hodnocení vývoje kvality ve veřejné správě

Národní konference kvality

- gesce Ministerstva vnitra
- pořadatel Rada kvality ČR
- součástí je předávání cen Ministerstva vnitra za kvalitu a inovace ve veřejné správě

Cena MV za kvalitu a inovaci ve veřejné správě

- Cílem
  - podpořit ty úřady, které si význam kvality ve své práci nejen uvědomují, ale také hledají a nacházejí cesty jejího dosahování
- Začátek soutěže – listopad předchozího roku
- Konec soutěže – listopad aktuálního roku
- Dvě kategorie
  - Soukromý sektor
  - Veřejný sektor
- Národní cena ČR za jakost
  - Usnesení vlády České republiky č. 806/2001 Sb.
- 2008 – 2013 cena přejmenována na Národní cenu kvality ČR

Základní principy soutěže

- je vhodné ocenit každé významné úsilí o zlepšování kvality s akceptací i dalších metod než je EFQM či CAF
- je vhodné mít vyšší ocenění pro organizace VS, které prokazatelně dosáhly dobré kvality
- je vhodné mít i zvláštní ocenění pro dobré nápady, které nemusí splňovat kritéria pro některou z cen za kvalitu, ale jejich nápad může být přenositelný a využitelný v řadě dalších organizací
- je vhodné mít vytvořen transparentní proces hodnocení, kdy udělení odpovídající ceny bude nezpochybnitelné

Ceny za kvalitu ve veřejné správě

- Ceny za kvalitu ve veřejné správě
  - nejvyšší stupeň (zlatý)
    - Národní cena kvality ČR
  - střední stupeň ocenění (stříbrný)
    - Organizace dobré veřejné služby
  - nejnižší stupeň ocenění (bronzový)
    - Organizace zvyšující kvalitu veřejné služby
- Cena za inovaci
  - cena Ministerstva vnitra za inovaci ve veřejné správě
    - oceňuje nové netradiční nápady, sloužící jako příklady dobré praxe

Projekt VIRTUOS

- Plzeňský kraj
- Informační systém
  - Elektronická podatelna
  - Elektronická úřední deska
  - Popisy různých životních situací a s nimi související formuláře
  - Datové schránky
- Rezervace schůzky s úředníkem
- Elektronická spisová služba
- Úschovna veškerých žádostí a komunikace občana s úřady

Udržování odbornosti při dlouhodobé nepřítomnosti zaměstnankyň na mateřské a rodičovské dovolené pomocí vlastního vzdělávacího portálu

---

- Děčín
- E-learningové vzdělávání
- Cílová skupina
  - Dlouhodobá pracovní neschopnost
  - Mateřská dovolená
  - Rodičovská dovolená
- Udržování kontaktu s cílovou skupinou
- Minimalizace stresu z návratu zpět na pracovní pozici

Benchmarking

- Metoda řízení kvality
- Porovnávání procesů u různých organizací
- Princip dobrovolnosti všech účastníků
- Popularizace benchmarkingu
  - Původ v soukromém sektoru
  - V roce 1979 – Xerox
    - Výrobní cena kopírek shodná s prodejní cenou japonských kopírek
    - Odhalil nedostatky ve skladovém hospodářství
- Využitelnost v oblastech, kde se vyskytuje menší tlak na efektivnost

Aktivity benchmarkingu

- Analýza vlastních i cizích procesů
- Hledání „Best practices“
- Hledání organizace, která ve sledované oblasti dosahuje prvotřídních výsledků
- Identifikace toho, co jinde dělají lépe
- Implementace lepších praktik do svých procesů

Best Practices

- osvědčené postupy a řešení obsahující prvky inovací
- nové nápady a myšlenky
- úspěšný a efektivní přístup k řešení problému
- konkrétní vyústění snahy o efektivnost a příležitost učit se od jiných a zkvalitňovat tak svoji činnost
- databanky dobrých praxí (nápadů)

Definice benchmarkingu

- **nepřetržitý** a systematický proces **porovnávání** a měření produktů, procesů a metod vlastní organizace s těmi, kdo byli uznáni jako vhodní partneři pro toto měření za účelem zlepšování vlastních aktivit
- podstatou benchmarkingu je zlepšování se **učením od druhých**, je to **neustále pokračující** činnost, která se snaží **nalézt nejlepší** praktické postupy uvnitř organizací s podobnými funkcemi a jejímž smyslem je dosáhnout lepších výkonů ve vlastní organizaci

Dvojí zaměření benchmarkingu

- Snižování nákladů
- Zvyšování kvality služeb

Výhody benchmarkingu

- Identifikace
  - činností se zvýšenými náklady
  - vlastních strategických výhod
  - objektivních ukazatelů pro měření výkonnosti
  - nových myšlenek
  - aktuálních potřeb zainteresovaných stran
- Předání zkušeností
- Získání těžko dostupných informací

Nevýhody benchmarkingu

- dlouhodobý a kontinuální proces
  - nároky časové, finanční, personální
- tendence pokládat své výsledky za lepší než výsledky ostatních a tendence nenapodobovat úspěchy ostatních
- specifická organizační kultura úřadu
- přesvědčení o nemožnosti srovnání činností s jinou organizací

Výchozí otázky benchmarkingu

- poskytované služby levné nebo drahé
- poskytování služeb s nízkými nebo vysokými náklady
- spokojenost občanů s poskytovanými službami
- kvalita služeb
- v čem jsou jiné organizace lepší

Kategorie benchmarkingu

- Benchmarking interní
  - realizace interní mezi jednotlivými organizačními jednotkami organizace
  - využitelnost především u státní správy
  - neexistence potřeby vyhledávání partnerů
  - obtížnost nalezení prvotřídních výsledků
- Benchmarking externí
  - realizace mezi různými partnery
    - konkurenti nebo partneři z jiných lokalit
- Benchmarking funkční
  - srovnání podobných funkcí a postupů i v různých oborech
  - možnost srovnání i s naprosto odlišnou organizací (např. úřad a firma)
- Další kategorie
  - strategický
  - výkonový
  - procesní
  - mezinárodní

Etapy benchmarkingu

- specifikace oblastí benchmarkingu
  - stanovení cílů
- mapování profilu služeb
  - formulace kvantitativních a kvalitativních ukazatelů
- určení partnerů
- získání partnerů
- sběr a zpracování dat
- porovnávání ukazatelů
  - identifikace nejlepšího řešení
- analýza procesů
  - porovnání s nejlepším procesem a identifikace rezerv ve vlastním výkonu
- implementace a realizace změn
- vyhodnocení procesu a dosažených výsledků

Určení oblastí benchmarkingu

- Obvykle slabé stránky organizace
  - Analýza činností organizace
  - Externí nebo interní audit
- Vhodné určení měřítek již na počátku procesu
  - Sběr dat co nejméně komplikovaný
  - Měřítko spolehlivá a srozumitelná
  - Časová dostupnost měřítek
  - Vyloučení duplicitních údajů
  - Minimalizace nákladů na sběr dat
- Měřítko
  - Výkon (výstupy – počet stavebních povolení)
  - Účinnost (jednotkové náklady – počet odpracovaných hodin na stavební povolení)
  - Efektivnost (počet povolení v termínu)
  - Produktivita (počet stavebních povolení proti, kterým nebylo podáno odvolání do tří měsíců)

Vlastnosti ukazatelů

- Účelovost
- Spolehlivost
- Srozumitelnost
- Aktuálnost
- Odolnost vůči neefektivnímu chování
- Komplexnost
- Věcnost
- Nákladová efektivnost
- Zaměřenost na ovlivnitelné veličiny

Příklady ukazatelů

- Počet změn celkem ku počtu pracovníků
- Mzdy a odvody ku počtu všech změn
- Počet jednotek (produktu nebo služby) ku počtu pracovníků celkem
- Počet obyvatel správního obvodu ku počtu pracovníků celkem
- Příjem správních poplatků ku počtu pracovníků
- Počet datových (i jiných) výdajů
- Elektronický odbavovací systém
- Organizační opatření proti frontám

Určení partnerů

- Soubor partnerů
  - Výhodný pro všechny zúčastněné
  - Nikoliv pro jednoho partnera
- Rozhodnutí o kategorii benchmarkingu
- Vhodnost partnerů
- Přesvědčení partnerů ke spolupráci
  - Představení vlastní organizace
  - Smysl a cíl benchmarkingu
  - Projektové a akční plánování
  - Zpětné poskytování informací

Možnosti nalezení partnerů

- Statistické údaje
- Veřejné databáze
- Internet
- Externí konzultanti
- Vlastní vedoucí zaměstnanci
- Vlastní nově přijatí zaměstnanci

Sběr dat

- Dotazníky
  - Snadnost provedení
  - Riziko ovlivnění odpovědí, nepochopení otázek
- Interview se zástupci partnera
  - Objektivnější než dotazníková metoda
  - Riziko subjektivního pochopení
  - Riziko komunikativnosti tazatelů
- Pozorování na místě
  - Přesnost informací
  - Časová náročnost
- Analýza záznamů
  - Minimalizace subjektivního výkladu informací
  - Obtížnost získání potřebných informací

Analýza dat

- Roztřídění ukazatelů
- Srovnání
  - Výkonnostní rozdíly
  - Mezery ve výkonnosti
    - Minimální hodnoty
    - Průměrné hodnoty
    - Maximální hodnoty
- Interpretace dat
- Závěrečná zpráva

Realizace změn

- Určení oblastí vhodných pro aplikaci „best practices“
- Rozhodnutí o výkonu služby
  - interní
  - outsourcing
- Určení požadované úrovně výkonnosti
  - Mezery výkonnosti
  - Ale i trendy ve vývoji ostatních organizací
- Určení časového horizontu
- Plán implementace změn
  - Změny
  - Náklady
  - Termíny
  - Odpovědní pracovníci

Benchmarking ve světě

- kanadská provincie Ontario
- zákonná povinnost samospráv poskytovat ministerstvu vnitra řadu údajů
  - Policie
  - Hasiči
  - Údržba silnic
  - Doprava
  - Dodávky vody
  - Svoz a likvidace odpadů
  - Odpadní vody
  - Skládky
- organizace Ontario Municipal Benchmarking Initiative (OMBI)
  - cca dvě desítky obcí
  - další oblasti srovnávání

Benchmarking v ČR

- Benchmarking nákladů na výkon přenesené působnosti
- Benchmarking vybraných veřejných služeb
- Kvalita života v krajích
- Benchmarking obcí s rozšířenou působností
- Strategický benchmarking absorpční kapacity veřejného sektoru
- Benchmarking sociálních služeb v Královéhradeckém kraji
- Benchmarkingová iniciativa 2005

Benchmarking v ČR

- Pilotní projekt "CENA A VÝKON"
- v letech 2002 - 2003
- organizace
  - British Knot How Fund
  - Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s.
  - statutární město Ostrava
- oblast svozu a likvidace komunálního odpadu
- 6 statutárních měst
  - Ústí nad Labem, Plzeň, Jihlava, Pardubice, Ostrava a Havířov

Ukazatele

- Cena za likvidaci 1 t komunálního odpadu
  - Cena za svoz a likvidaci
    - Poloha skládky versus ujeté kilometry
    - Rozloha města versus poloha skládky
    - Typ a hustota zástavby
- Počet tun komunálního odpadu připadajících na 1 obyvatele
- Neinvestiční výdaje na 1 obyvatele
- Procento úspěšnosti výběru poplatků
  - Vybraná částka poplatků dělená předpisem příjmů
- Procento soběstačnosti systému
  - Vybraná částka poplatků dělená neinvestičními výdaji
- Doplatek města na obyvatele
  - Rozdíl předpisu příjmů a vybrané částky poplatků dělený počtem obyvatel

Benchmarking v ČR

- v rámci Programu na podporu místních správ států Střední Evropy
- „Benchmarking v oblasti rozšířené působnosti obcí III. typu“
- Partneři projektu
  - Kanadský urbanistický institut (CUI)
  - Kanadská agentura pro mezinárodní rozvoj (CIDA)
  - Svaz měst a obcí ČR
  - Ministerstvo vnitra ČR
  - Statutární město Ostrava
  - Sdružení tajemníků měst a obcí ČR
- 48 měst
- 648 kvantitativních a kvalitativních ukazatelů
- publikace "Benchmarking ve veřejné správě"

Seznam analyzovaných agend

- Evidence obyvatel
- Matrika
- Občanské průkazy
- Cestovní doklady
- Řízení lidských zdrojů
  - Vzdělávání pracovníků
- Speciální stavební úřad
  - Silnice
- Silniční správní úřad
  - Doprava (MHD, taxi, emise)
- Dopravně správní agendy
  - Registr vozidel
  - Registr řidičů
  - Zkušební komisaři
  - Dopravní přestupky
- Památková péče
- Územní plánování
- Obecný stavební úřad
- Přestupky
- Živnostenský úřad
- Sociální dávky a sociálně právní ochrana dítěte
- Životní prostředí
  - Vodní hospodářství
  - Lesní hospodářství
  - Odpady
  - Ochrana ovzduší
  - Zemědělství
  - Ochrana zvířat proti týrání
  - Ochrana přírody a krajiny
  - Myslivost
  - Rybářství
  - Veterinární péče

Benchmarking venkova

■ Cíle

- Podpora spolupráce v regionu.
- Zvýšení informovanosti/lepší komunikace.
- Naplňování cílů strategie – skrze získávání finančních prostředků

Sledovaná data a jejich zdroje

- roční výkaz zisku a ztráty organizace (výsledovka)
- zdroje ČSÚ pro jednotlivé obce – MOS (městská a obecní statistika)¹⁶
- tabulka projektů

Popisné indikátory

- Počet obyvatel
- Přirozený přírůstek
- Hustota obyvatel
- Rozloha mikroregionu
- Počet obcí
- Míra centrality
- Land use
- Rok vzniku mikroregionu/MAS

Indikátory efektivity managementu

- Náklady na management na 1000 obyvatel
- Index rentability nákladů managementu
- Index účasti managementu na získaných prostředcích
- Index spolupráce v regionu
- Index souladu realizovaných projektů se strategií rozvoje mikroregionu
- Návštěvnost webových stránek
- Počet distribuovaných zpravodajů
- Náklady na propagaci na 1000 obyvatel
- Index úspěšnosti projektů

Index rentability nákladů managementu

- množství vynaložených prostředků na management
- množství prostředků, které do regionu přitečou na rozvojové projekty

Index účasti managementu na získaných prostředcích

- realizace rozvojových projektů přímo managementem
- partnerská účast v projektech
- zpracovávání pro subjekty působící v mikroregionu

Doplňkové indikátory

- Registrovaná míra nezaměstnanosti
- Spokojenost s místním společenstvím
- Množství vyprodukovaného komunálního odpadu
- Výměra půdy ekologického zemědělství
- Podíl obyvatel / domácností napojených na ČOV
- Výkon alternativních zdrojů energie
- Dopravně nedostupné urbanizované území

Náklady na management MR na 1000 obyvatel

Název	2007	2008	2009	jednotka
Hranicko (MR)	79,179	85,683	22,860	(Kč / tis. obyvv)
Podřipsko (MR)	12,935	14,843	6,331	(Kč / tis. obyvv)
Vizovicko (MR)	1,349	14,952	11,821	(Kč / tis. obyvv)
Mohelnicko (MR)	25,628	0	11,504	(Kč / tis. obyvv)
Valašsko a Horní Vsacko (MAS)	10,221	0	75,865	(Kč / tis. obyvv)
Labské Skály (MAS)	5,758	15,692	68,821	(Kč / tis. obyvv)
Činovecko (MAS)	0	0	0	(Kč / tis. obyvv)
České Středohoří (MAS)	1,744	5,604	8,916	(Kč / tis. obyvv)
Jesenicko (MR)	147,218	38,536	16	(Kč / tis. obyvv)
Sever (MR)	594	649		(Kč / tis. obyvv)
Podlipansko (MAS)	5,898	39,713	63	(Kč / tis. obyvv)
Integro (MR)	44,125	54,252	16,384	(Kč / tis. obyvv)
Pečecko (MR)	52,241	116,099	18,817	(Kč / tis. obyvv)
Pošembeří (MAS)	10,363	12,714		(Kč / tis. obyvv)
Zlatohorsko (MR)	45,061	15,440	13,198	(Kč / tis. obyvv)
Džbány (MR)	35,381	36,369		(Kč / tis. obyvv)
Přemyslovské střední Čechy (MAS)	10,896	23,057	1,754	(Kč / tis. obyvv)
Nízký Jeseník (MAS)			92,742	(Kč / tis. obyvv)

Index účasti managementu regionu na získaných prostředcích

Název	2007	2008	2009
Hranicko (MR)	1.00	0.00	1.00
Podřipsko (MR)	1.00	1.00	1.00
Vizovicko (MR)	1.00	1.00	1.00
Mohelnicko (MR)	0.00	0.00	0.83
Valašsko a Horní Vsacko (MAS)	1.00	1.00	1.00
Labské Skály (MAS)	1.00	0.00	1.00
Činovecko (MAS)	1.00	0.00	0.00
České Středohoří (MAS)	1.00	0.00	1.00
Jesenicko (MR)	1.00	1.00	1.00
Sever (MR)	0.00	0.00	
Podlipansko (MAS)	1.00	0.73	0.71
Integro (MR)	0.00	1.00	
Pečecko (MR)	0.96	0.96	1.00
Pošembeří (MAS)	0.00	0.00	1.00
Zlatohorsko (MR)	1.00	0.73	0.68
Džbány (MR)	1.00		
Přemyslovské střední Čechy (MAS)	0.00	1.00	1.00
Nízký Jeseník (MAS)			1.00

Evropská sada indikátorů

- Spokojenost občanů s místním společenstvím
  - Obecná spokojenost občanů s různými rysy samosprávy
- Místní příspěvek ke globálním klimatickým změnám
  - Emise CO2
- Mobilita a místní přeprava cestujících
  - Denní vzdálenost přepravy a způsoby přepravy
- Dostupnost místních veřejných parků a služeb
  - Přístup obyvatel k nejbližšímu parku a k základním službám
- Kvalita místního ovzduší
  - Počet dní s dobrou kvalitou ovzduší
- Cesty dětí do a ze školy
  - Způsob přepravy
- Udržitelné řízení místní samosprávy a místního podnikání
  - Podíl organizací uplatňujících environmentální a sociální metody řízení
- Hluk
  - Podíl populace vystavené škodlivému hluku
- Udržitelné využívání půdy
  - Udržitelný rozvoj, obnova a ochrana půdy
- Výrobky propagující udržitelnost
  - Podíl spotřeby výrobků s ecolabelem